

Zkušenost (experience, Erfahrung)

Nezbytným předpokladem zkušenosti je schopnost něco „zakusit“, tedy reaktivita. Výsledkem určité (jednotlivé) reakce (ostatně podobně jako každé akce) je jednak její vnější „následek“ (tedy jistá změna „okolností“), jednak subjektivní „zážitek“ (prožitek) této reakce, tedy jakýsi „vnitřní následek“ (závislý na paměti reagujícího a zakoušejícího subjektu, ale na onu paměť – aspoň bez dalšího vyjasnění – neredukovatelný a z ní samé neodvoditelný). Aby jednotlivé zážitky (event.. jejich „druhy“) mohly být integrovány tak, aby se týkaly něčeho určitého (tj. aby se vztahovaly k něčemu určitému, a aby tak mohla být v konkrétním případě integrována zkušenost jakoby „téhož“ nebo alespoň téhož druhu, téhož typu), musí být nějak „zpracovány“ právě subjektem, o jeho zážitky (a tedy i zkušenost) jde. Každé prožívání tedy po sobě zanechává jisté stopy: jiné jsou stopy, zachovávané v prožívajícím subjektu, jiné jsou v okolním světě jako výsledek uskutečněné akce (re-akce), a možná se ještě někdy najdou další stopy, o kterých zatím nic (nebo nic moc) nevíme. Zkušenost se tedy může vztahovat nejen k těmto vnitřním stopám, ale přes další re-akce i k oněm vnějším stopám – a může to vše nějak sjednocovat, integrovat a zapojit to právě do „zkušenosti“.

(Písek, 180720-1.)